

ג. המקדש חמש נשים וביניהן שתי אחיות ואמר כולכן מקודשות לי — מבוואר בגמרא שהואיל ואין האחיות מקודשות, הרי זה כאומר 'קני את וחמור' שלא קנה, כי לא קנה זה בלא זה.

א. הוא הדין אם היתה ביניהן אשה אחת שאין קדושין תופסין בה. (רמב"ם אישות ט, ב).

ב. במקום אחר (ב"ב קמג) נחלקו חכמים בדין 'את וחמור', אם קנה הכל או קנה מחצה או לא קנה כלום. ויש אומרים שכשאומר לשון אחת כוללת, כגון 'כולכן מקודשות לי' — לדברי הכל לא קנה. (עריטב"א; מגיד משנה אישות ט, ב).

ולענין הלכה נוקטים שבלשון כוללת הרי זה ספקא דדינא אם קנה מחצה או לא קנה כלום, ולרוב הפוסקים קנה מחצה. (ע' אה"ע מא; חזו"א אה"ע קמה לדף נא ודמאי טו, יא; רב פעלים ח"ב חו"מ ז).

אמר 'כולכן ואחת משתי אחיות' — האחיות, לדברי רבא אינן מקודשות משום קדושין שאין מסורים לביאה. ולאביי, שתיהן מקודשות מספק. ושאר הנשים מקודשות לדברי הכל. (ואין זה כ'קני את וחמור', כי אף לרבא, זה שאין אחיות מקודשות משום הספק הוא, הא אם ידע מי, הרי היא בת קדושין. עפ"י רש"י).

אמר 'הראויה מכם לביאה תתקדש לי' — מקודשות כולן מלבד האחיות. (רמב"ם אישות ט, ב).

אף על פי שנתן הקדושין לאחת מהן, אשה נעשית שליה לחברתה ואפילו במקום שנעשית לה צרה (נב).

מדובר כששאר הנשים אמרו לה מקודם שתקבל עבורן קדושין, והיא שתקה, וכשנתן לה אמר שכולן יתקדשו, וקיבלה בסתם. וכיון שלא התנגדה בפירוש, מן הסתם קבלה עבורן אעפ"י שנעשות לה בכך צרותיה (עפ"י רא"ש).

קידש אחת משתי אחיות ואינו יודע איזו קידש, ומת. וכן שנים שקידשו שתי אחיות, ומתו; דין יבום וחליצה — נתבאר ביבמות כג.

דף נא

קה. מה הדין במקרים הבאים? האם שייך בהם הכלל 'כל שאינו בזה אחר זה אפילו בבת אחת אינו'?

א. הפריש מעשר יותר מעשירית.

ב. קרא שם 'מעשר' לשתי בהמות כאחת.

ג. שחט קרבן תודה על שמונים חלות.

א. המרבה במעשר — פירותיו מתוקנים ומעשרותיו מקולקלים, כי חל שם מעשר במה שעשה, ובמה שהפריש מעורבים טבל ומעשר (ולדעת הירושלמי: חולין ומעשר, ולא טבל). ואין אומרים לא חל כלום משום 'כל שאינו בזא"ז אפילו בבת אחת אינו' — מאחר ויש אפשרות למעשר לחול בכל פרי ופרי שהפריש כפי חשבון.

ב. יצאו שתי בהמות מן הדיר כאחת, וקראן 'עשירי' — עשירי ואחד עשר מעורבים זה בזה (ואפילו למאן

דאמר אי אפשר לצמצם. עפ"י תוס' בכורות ס. [ועל כן אחת מהבהמות מעשר והשניה שלמים כדין אחד-עשר שקראו עשירי. והואיל ואין ידוע מה כל אחת, ירעו עד שיסתאבו ויפדה את בהמת השלמים [היכן שהיא] על בהמה אחרת ותיקרב שלמים, והשתים ייאכלו על ידי הבעלים כדין מעשר שנפל בו מום (רש"י, וכדעת חכמים בבכורות ס. והלכה כמותם). ולדברי רבי שמעון (שם) ייקרבו כחומר שלמים, להניף חזה ושוק וליתן לכהן. ואינו חושש משום הבאת קדשים לבית הפסול בכך שמצמצם דין אכילתו]. (ולדעת רב אשי, לא חלה קדושה על האחד-עשר אלא באופן מסוים. ע' בפירוט בבכורות שם).
ואין אמור כאן הכלל 'כל שאינו בוא'...ז', כי שונה מעשר שחל שמו אפילו על הטעות, כגון שקרא לעשירי 'תשיעי' ולאחד עשר קרא 'עשירי', הלכך חל גם כאשר יוצא אחד-עשר עם העשירי. כמו כן יש מי שכתב שבתמורה לא נאמר כלל זה, 'כל שאינו בוא'...ז' משום שתמורה חלה בטעות.

פרטי דיני טעות במעשר — ע"ע בבכורות נט-ס.

ג. שחט תודתו על שמונים חלות — נחלקו חזקיה ורבי יוחנן האם קדשו מתוכם ארבעים חלות אם לאו. ופירש רבי יהושע בן לוי:
אם אמר 'קדשו ארבעים מתוך שמונים' — לדברי הכל קדשו ארבעים (ואין ידוע אלו הם).
'לא יקדשו ארבעים אלא אם יקדשו שמונים' — הכל מודים שלא נתקדש כלום, שכל שאינו בזה אחר זה אפילו בבת אחת אינו.
ואפילו לא פרש בדרך תנאי אלא שחשב כן בפירושו, לקדש כל השמונים כקרוב גדול.
(ע' בשיעורי הגר"ש רוזנבסקי).
שחט בסתם — מחלוקת; חזקיה סבר נתקדשו ארבעים, כי לא היה בלבו לקדש אלא ארבעים, והשאר הביא כאחריות. ורבי יוחנן סבר לא נתקדשו כי נתכוין לקרבן גדול של שמונים, וזה אי אפשר.

דף נב

קו. מה דין הקדושין באופנים הבאים?
א. האומר לחברו 'אחת מבנותיך מקודשת לאחד מבני'.
ב. המקדש אשה בפירות שביעית.
ג. המקדש אשה בגזל של אחרים או גזל שלה.
ד. אריס שקידש בירק שנטל משדה הבעלים.
ה. מי שקידש אשה בחפץ של חברו ללא ידיעתו, ובא בעל החפץ ואמר, מדוע לא נתת חפץ טוב ממנו.
א. תני טביומי: לזה חמשה בנים ולזה חמש בנות ואמר, אחת מבנותיך מקודשת לאחד מבני (וכגון שעשאוהו שליח לקדש. רש"י) — כל אחת ואחת צריכה חמשה גיטין. מת אחד מהם — כל אחת ואחת צריכה ארבעה גיטין וחליצה מאחד מהם.
ומכאן הוכיחו שקדושין שאין מסורים לביאה הווי קידושין, והשיבו על דברי רבא שאמר לא הווי קדושין. רבנו תם אמר שאם שידך אדם אחת מבנותיו ואחר כך קידש אחת מבנותיו בסתם — הבת המשודכת מקודשת והשאר מותרות (וכן פסק הרי"א"ז). ואפילו לא שידך אלא אמר בפה שיתן לו בת פלונית. ועוד רצה לומר, אפילו לא אמר כלום — הגדולה מקודשת, כי לא יעשה